

Hva kan kommunen gjøre?

En Svanemerking av formålsbygg er en rimelig og effektiv måte å oppfylle fremtidige krav og mål på klima og miljøområdet.

Ved bygging av egne bygg kan kommunen, uansett om man sertifiserer bygget eller ikke, stille miljøkrav til entreprenører og underleverandører.

Ved salg av egne tomter, kan kommunen sette som miljøkrav at boligene som bygges skal sertifiseres med Svanemerket eller tilsvarende merkeordninger.

Svanemerket er Nordens offisielle miljømerke. Merket ble opprettet av myndighetene for å gi forbrukerne troverdig miljøinformasjon, gjøre det enkelt for forbrukere å velge de miljømessig beste varer og tjenester, og redusere miljøbelastningen fra produksjon og forbruk. Svanemerket vurderer hele produktets livssyklus og alle relevante miljøproblemer som oppstår underveis og stiller høye miljøkrav som revideres kontinuerlig. Svanemerket er også et verktøy for virksomheter som vil bidra til et mer bærekraftig samfunn. Miljømerking Norge er ansvarlige for Svanemerket og EUs tilsvarende merkeordning EU Ecolabel. Les mer på www.svanemerket.no.

Svanemerkede skoler, barnehager og omsorgsbygg

Det offisielle Svanemerket stiller strenge krav i hele byggets livsløp. Miljømerking er derfor ett nyttig verktøy for deg som står for kommunens anskaffelser av bygg og byggevarer. Kommunen kan bruke Svanemerket både ved bygging og renovering av egne bygg, salg av egne tomter, og for å informere innbyggere om muligheten til å få gunstige lån ved å bygge svanemerket bolig. I tillegg kan kommunens innkjøpere prioritere miljømerkede byggevarer.

94 prosent av alle norske forbrukere kjenner igjen Svanemerket, og 82 % av forbrukerne er opptatt av hva de selv kan gjøre for å ivareta miljøet¹. En Svanemerking av bygg vil derfor bli positivt mottatt av innbyggere og brukere. Flere vil føle at de bidrar til et bedre miljø og bedre skoler, barnehager og omsorgsbygg.

¹ YouGov 2018

Miljøeffektene

Godt klimavalg

Svanemerkede bygg er energieffektive, det kreves derfor mindre energi for å varme opp bygget, varmtvannet eller drive ventilasjonen. Svanemerkets krav til byggets energiforbruk er strengere enn myndighetenes tekniske forskrifter. Også hvitevarer og belysning skal klare strenge energikrav. Svanemerket krever også at bygget skal ha veiledninger for drift og vedlikehold til dem som skal bruke bygget.

Det skal være lett å kildesortere avfall. Svanemerket stiller krav til at barnehager, skoler og bygg med mer enn åtte boenheter skal ha egen kildesorteringsstasjon. Samordnet kildesortering fører til mindre transport og redusert klimabelastning.

Sunt innemiljø

Svanemerkede bygg sikrer et helsemessig sunt innemiljø. Svanen kvalitetssikrer byggeprosessen, for eksempel ved å stille krav som gjør at det ikke bygges inn fukt i bygget. Det stilles krav til god ventilasjon, lavt støynivå og dagslysforhold. Alt dette er viktige faktorer i et godt innemiljø.

Svanemerkede bygg bygges med produkter og materialer som tilfredsstiller krav til både miljø- og helsemessige egenskaper. Det betyr at byggeplater, gulv, isolering, maling, lim og fugemasse, for å nevne noen eksempel, ikke får inneholde stoffer som klassifiseres som farlige for miljøet eller menneskers helse.

Dersom det er usikkerhet rundt et nytt stoff, bruker Svanemerket føre-var-prinsippet. For eksempel tillates ingen nanopartikler og antibakterielle stoffer i et svanemerket bygg. Svanen forbyr alltid stoffer som mistenkes å være hormonforstyrrende.

Bærekraftig skogsdrift

Trevirket i svanemerkede bygg kommer fra bærekraftig skogsdrift. Treet kan ikke komme fra beskyttede områder og skal være sertifisert og sporbart. Visse tresorter kan ikke brukes, som for eksempel sibirsk lerk og mange tropiske arter. Svanemerket har en egen liste over forbudte treslag.

Fornybar energi, miljøvennlige materialer og smarte miljøløsninger

Svanen stiller absolutte og obligatoriske krav. I tillegg til disse kommer en rekke poengkrav. Den som vil bygge svanemerket må, i tillegg til å oppfylle alle obligatoriske

krav, oppnå et visst antall poeng for å få lov til å bruke merket. Noen eksempler på hva man får poeng for:

- Fornybare, lokale energikilder
- Sement og betong med redusert energi- og klimabelastning
- Fornybart materiale som tre i reisverket
- Byggeprodukter av gjenvunnet materiale
- Energieffektive vannkraner

Også smarte miljøløsninger premieres. Økosystemtjenester som grønne tak og fasader, hager for biologisk mangfold, bosteder for insekter, fugler og flaggermus, og pallekarmer for urban dyrking gir poeng.

Elever og lærere

Det ligger pedagogiske muligheter i en Svanemerking av skoler og barnehager. Bygget blir et klasserom som viser hvordan miljøvern gjøres i praksis: utforming av rom, ventilasjonsløsninger, belysning, kildesorteringsløsninger, valg av miljø- og helseriktig maling, gulv, bygningsplater, vinduer med mere. Avhengig av klassetrinn/alder kan man gå i dybden for ett valgt deltema hos Miljømerking.

Eksempler er:

- Man kan kartlegge hele «kildesortingsløpet», fra avfall oppstår til materialer gjenbrukes, ved å følge med på tømning og gjennomføre ekskursjon hos gjenvinningsfirma
- Man kan lese seg opp på hvilke krav som stilles til ulike byggeprodukter og kartlegge hvordan dette belaster mindre i ulike faser av produksjonen (fra råvareuttak til produktet gjenbrukes/kasseres).
- Se på sparekraner, sparedusjer, LED-lys, produkter som inneholder resirkulerte materialer.

Det er viktig for alle som bruker bygget å føle seg trygge på at det er minimalt med avgassing og andre farlige materialer i bygget, at det er tilstrekkelig belysning og at ventilasjonen fungerer.